

Številka: U-I-59/17-32

Datum: 27. 9. 2019

ODKLONILNO LOČENO MNENJE SODNIKA DDr. KLEMNA JAKLIČA K ODLOČBI ŠT. U-I-59/17 Z DNE 18. 9. 2019

O mejah "migrantskega zakona" in mejah ravnanja Ustavnega sodišča v demokratični družbi

V osrčju te ustavnosodne presoje je vprašanje, ali zakonodajalec tujcem, ki prihajajo iz varne tretje države, ki je podpisnica prepovedi mučenja in nečloveškega ravnanja iz mednarodnih, evropskih in nacionalnih ustavnih aktov in nima sistemskih pomanjkljivosti na tem področju, v določenih *posebnih* okoliščinah lahko odreče podrobno in celovito individualno obravnavo glede zavrnitve njihovega vstopa v novo varno državo in bivanja na njenem ozemlju.

Povsem nesporno je, da v *običajnih* okoliščinah tega ni mogoče storiti, če tujec zatrjuje, da v njegovem individualnem primeru vseeno obstaja nevarnost, da bo v sicer varni tretji državi, v katero bo vrnjen, vseeno mučen ali bo ta z njim nečloveško ravnala ali pa, da ga bo vrnila v državo, kjer se bo to zgodilo. Čim zatrjuje takšno nevarnost, ima v običajnih razmerah tujec pravico, da do končne odločitve o njegovih trditvah vstopi v državo sprejemnico (novo varno državo) in tam ostane vse do dokončne odločitve o njegovi vlogi.

Toda v tem primeru Ustavno sodišče ni soočeno z vprašanjem, kako ravnati v *običajnih* razmerah. Nasprotno, vsa poanta presojanih dopolnitev členov zakona je v tem, da skušajo odgovoriti na to vprašanje v situaciji, ko se pojavilo posebne, povsem *neobičajne* razmere. Zakonodajalec v 10.a členu ZTuj-2 tako pravi, da o tem, ali naj se potencialno uporabi režim iz 10.b člena (ki predvideva možnost hitrega zavrženja tovrstnih vlog tujcev,

ki prihajajo iz t. i. varnih držav, podpisnic omenjenih ustavnih dokumentov), ob upoštevanju načela sorazmernosti na predlog ministrstva in Vlade odloči Državni zbor. Takšna presoja oziroma tehtanje po načelu sorazmernosti o potencialni uporabi/neuporabi režima iz 10.b člena pa po izrecni določbi 10.a člena nastopi le takrat, ko bi prišlo do tako zelo izjemne situacije, ko bi bilo (lahko) ogroženo delovanje vitalnih funkcij države oziroma njenih osrednjih institucij. In še v takšnih razmerah, kot omenjeno, 10.a člen izrecno zahteva, da mora Državni zbor pri odločanju o tem, ali naj se 10.b člen sploh uporabi ali ne, upoštevati načelo sorazmernosti.

Popolnoma nesporno je, da zakon ureja neobičajno, celo izjemno situacijo, ko bi bili kot država, ki je zavezana varovanju človekovih pravic, soočeni z nevhvaležno in težko dilemo – katerega od nasprotujočih si sklopov enako temeljnih in enako "absolutnih" človekovih pravic zavarovati, ko pa se v takšnih izjemnih razmerah izkaže, da ni mogoče obvarovati obeh, da bo torej država, karkoli že bo storila, posegla v eno ali drugo oziroma celo eno in isto (*sic!*) "absolutno" človekovo pravico. Kdor vztraja na intelektualni poštenosti, si ne sme, tako kot večina tega sodišča, zatiskati oči pred dejstvom, da takšne neobičajne razmere glede na spremenjene razmere v migracijski stvarnosti, v nekem trenutku lahko nastopijo in da je zakon to vnaprej želel urediti (večina, nasprotno, zakonu vsili neresnično vsebino, kot da je z 10.b členom želel odklanjati pravice v *običajnem* stanju, *sic!*). Vzemimo primer. Ob spremenjenih razmerah se lahko npr. nekoč zgodi, da se iz vseh okoliških držav na slovensko mejo in ozemlje izlijejo več milijonske pomoči potrebne množice. Zamislimo si razmere, ko bi ob primerni razporeditvi takšnih množic po okoliških varnih državah, in v ustreznem delu tudi Sloveniji, njihovo začasno bivanje tam in v Sloveniji bilo povsem znosno. Obenem pa bi v primeru, če jim Slovenija v skladu z 10.b členom ne bi v nobenem primeru smela zavreči njihovih prošenj za vstop in bivanje v njej, ampak bi jih za čas do končne podrobne odločitve morala sprejeti prav vse, to ob določenih okoliščinah vsekakor lahko pomenilo, da bi Slovenija dopustila in s tem celo sama povzročila mučenje in nečloveško ravnanje velikih razsežnosti in to v okoliščinah, ko bi mučenje velikih razsežnosti sicer z lahkoto, ob uporabi 10.b člena, preprečila tako na ozemlju Slovenije kot na ozemljih okoliških držav. Lahko si je zamisliti scenarij, ko bi ob takšnem masovnem sprejemu množic, za katere smo sicer kot človeštvo dolžni poskrbeti, konkretno v Sloveniji zmanjkalo sredstev do mere, ki bi ogrozila delovanje osrednjih vitalnih institucij in s tem države kot take. Sredi zime bi zaradi mraza umiralo in zmrzovalo na tisoče ljudi, tujcev in državljanov. Ker bi dobrine skupnosti zaradi reševanja življenj in drugih osnovnih potreb človeka bili zavezani nesebično deliti s takšnim radikalno povečanim številom, kar je sicer prav, je dejstvo, da bi s tem bile nadaljnje žrtve tudi preostali državljani in tujci, najprej prav tisti iz socialnega dna, ki bi prvi ostali brez nujno potrebne podpore državnega socialnega sistema (vitalne funkcije države bi bile onemogočene), nato tisti v bolnišnicah, ki jim ne bi več mogli zagotoviti osnovnega zdravstvenega varstva, ki bi v običajnih razmerah sicer zagotavljal lahko ozdravitev, zdaj pa to ne bi bilo več dostopno in bi pomenilo smrt, hudo trpljenje ali trajno poslabšanje zdravja. Vsaj pri večjem delu prebivalstva bi prišlo tudi do hujših oblik lakote, ki so po mednarodni judikaturi izrecno prav tako ena od oblik mučenja in nečloveškega ravnanja. In še in še si lahko predstavljamo situacije, ko bi zavezanost k sprejemu in popolni

procesni obravnavi v nekih neobičajnih razmerah vodila do tovrstnih masovnih posegov v najbolj temeljne absolutne človekove pravice – v masovno kršitev prepovedi mučenja. Po ustaljeni razlagi evropskih nadnacionalnih in nacionalnih ustavnih sodišč v definicijo mučenja in nečloveškega ravnanja sodijo marsikatero oblike neizpolnitve minimumov človeka vrednega življenja. Bistvo izjemnih scenarijev je v tem, da pokažejo na neovrgljivo dejstvo, da v življenju žal obstajajo tudi takšni "trki" dveh "absolutnih" in enako temeljnih, ter celo istih (*sic!*), pravic, ko je država soočena z nehvaležno dilemo: nezmožnost izključitve mučenja ali nečloveškega ravnanja v primeru vrnitve na eni strani in v opisanih okoliščinah še bistveno hujše mučenje in nečloveško ravnanje masovnih razsežnosti na drugi strani. Kdor bi trdil, da nehvaležna dilema ne obstaja ali ne more obstajati, ne bi govoril resnice oziroma ne bi ravnal intelektualno pošteno in bi se bilo treba vprašati po njegovem namenu.

Ker so takšne ali podobne izjemne situacije seveda mogoče, je legitimno in potrebno, da o njih vnaprej razmišlja tudi zakonodajalec, kot tisti, ki je poklican za urejanje razmer v neki državi, ob tem svojem nehvaležnem premisleku pa vsaj v primeru trka istih pravic celo dolžan upoštevati tudi načelo sorazmernosti. Točno to je izrecno zapisal v zakonsko določbo, ko je v 10.a členu predpisal, da se o uporabi 10.b člena v izjemnih, neobičajnih situacijah, na predlog ministrstva in Vlade odloči Državni zbor "ob upoštevanju načela sorazmernosti". Če pa upoštevamo načelo sorazmernosti, nam morda pove vsaj to, da bo takrat, ko bi množice ob zavrženju vlog ustrezno sistemsko razporedili po okoliških varnih državah, tako da do množičnega mučenja in nečloveškega ravnanja ne bi prišlo, morda ustavno skladno ali celo ustavno nujno odločiti, saj je alternativa – ko s sprejemom povzročimo masovno nečloveško ravnanje in mučenje ali vemo, da bomo to storili – nesprejemljiva ravno iz razloga prepovedi (še hujših in celo) masovnih oblik mučenja oziroma nečloveškega ravnanja. Če pa je tako, bi bil zakon v tem delu – zaradi spretno zapisanega pogoja sorazmernosti glede odločitve o uporabi režima iz 10.b člena – morda lahko skladen z Ustavo. To obenem pomeni, da so nosilni razlogi večine, ki napačno vsiljujejo, kot da presojamo običajne razmere, ter napačno predpostavijo, kot da se kršitev absolutne prepovedi mučenja lahko zgodi le v eno smer, v drugo pa ne, logično nekonsistentni in se ne soočijo z resnično dilemo, ki v jedru problema v resnici obstaja in s tem ostaja nerešena in celo nedotaknjena.

Ob vztrajnem soočanju večine z opisano dilemo, se je ta naposled odločila za nenavaden obid tega jedra problema. Namesto, da bi se soočila z vprašanjem, ali je zakon protiustaven kljub temu, da predvideva, da je v izjemnih razmerah glede neizogibnega poseganja v "absolutne" pravice (ki, kot vidimo, morda na koncu vendarle niso tako absolutne, to vprašanje puščam odprto) hočeš nočeš treba upoštevati načelo sorazmernosti, si je preprosto izmislila, da presojane zakonske določbe naenkrat urejajo krnjenje pravic v običajnih, in ne neobičajnih, okoliščinah (*sic!*). Ta "obidni manever" pa je neresničen in si ga je večina dovolila kljub temu, da je ne samo zakonodajalcu, temveč celotni Sloveniji, ki je ob burnih razpravah spremljala sprejem teh posebnih določb zakona, jasno, da je bil namen konkretnih zakonskih dopolnitev urediti stanje v neobičajnih, spremenjenih situacijah, ko so ali bi s sprejemom ogromnega števila ljudi

bile ogrožene "vitalne funkcije države" in delovanje osrednjih institucij, kot to tudi izrecno določa dikcija zakona. S tako nasilno reinterpretacijo konkretnih zakonskih dopolnitev, njihovih besedil kot tudi povsem znanega namena, češ da naj bi bila mišljena za odrekanje temeljnih pravic v *povsem običajnih* razmerah, je večina po moji oceni ravnala nepošteno v razmerju do zakonodajne veje oblasti. Kateri motiv je večino vodil v to, da se je ne le izognila osrednjemu intelektualnemu izzivu odgovoriti na nehvaležno dilemo v jedru presoje ureditve, ampak pri tem tudi spremenila namen in besedilo zakonske določbe, prepuščam v končno oceno državljanom in državljanom, v imenu katerih naj bi sodišče sodilo. Po moji presoji se je namesto z jedrom pravne in intelektualne dileme, ki je težka in nehvaležna, a odločilna, raje napačno pustila zapeljati v potrjevanje "pravnega" izmed stališč znotraj prestižnih političnih bojev, ki smo jim okoli teh zakonskih dopolnitev bili priča. S tem je, hočeš nočeš, sama odločila politično, pa tudi intelektualno podhranjeno, namesto pravno in intelektualno pošteno. Večni boj volje in razuma.

Ker se večina v jedro problema ni hotela spustiti in ga presojati (kot izhaja iz zgoraj opisane nehvaležne dileme, bi bil rezultat poštene presoje vse prej kot jasen), tudi sam nisem imel možnosti vsestranske intersubjektivne preučitve in opredelitve do tega pravnega in intelektualnega bistva, ki je zdaj žal pometeno pod preprogo. Dilemo sem poznal še iz svojega izključno akademskega delovanja, še preden sem nastopil službo ustavnega sodnika. Vem, da gre za prvovrstno ustavnopravno dilemo, k razreševanju katere je poklicano tudi, in predvsem, najvišje sodišče vsake, na razsvetljenski ideji utemeljene, demokratične države. Glede jedrnega vsebinskega vprašanja torej moje stališče v tem ločenem mnenju namenoma (še) ni pojasnjeno. So pa nosilni razlogi večine zame tako zelo nesprejemljivi ter notranje protislovni (z argumentom, da je prepoved mučenja absolutna in ne dovoli tehtanja, je ravno izvedla tehtanje in sicer tako, da je v izjemnih razmerah z Ustavno močjo zapovedala odločitev za mučenje še večjih razsežnosti, s čemer je kršila lasten nosilni razlog svoje odločitve), da v prid odločbe, ki temelji v celoti na takšni podlagi, nisem mogel glasovati, kot tudi ne za zaključek, da naj bi bil ob neresnični reinterpretaciji 10.a člena (češ, da gre za urejanje v običajnih razmerah) protiustaven zgolj 10.b člen. Bistvo je namreč skrito v 10.a členu in tega sodišče ni želelo presojati, kljub temu, da bi to lahko storilo in bi to po moji oceni moralo storiti.

Kjer pa bi po moji presoji morda vseeno lahko šlo za protiustavnost, je nedoločnost 10.a člena in v tej zvezi posledično tudi protiustavnost 10.b člena (toda o razveljavitvi obeh na tej konsistentni podlagi, s čemer bi morda lahko soglašal, žal nismo odločili). Kljub temu, da je po eni strani jasno, da gre pri presojanih zakonskih dopolnitvah za namen urejanja neobičajnih, izjemnih situacij, ko so (lahko) ogrožene vitalne funkcije države in s tem najbolj temeljne človekove pravice na ozemlju, kjer je za njihovo uresničevanje odgovorna Slovenija, bi po drugi strani samo besedilo dopoljenih določb vseeno lahko bilo bolj podrobno dorečeno. Še posebej zato, ker gre za vprašanje morebitnega posega v najbolj temeljne pravice, bi bilo z vidika predvidljivosti in določnosti, torej zahteve iz 2. člena Ustave, morda potrebno še bolj določno predpisati, kaj bolj konkretno pomeni, da so v nekem trenutku (lahko) ogrožene vitalne funkcije države, ter kako točno se takšna

situacija razlikuje od izrednih in vojnih razmer, kar je načeloma sicer povsem mogoče; to, da Ustava izrecno govori zgolj o izrednih razmerah na eni strani in o običajnem stanju na drugi, o tretjih, četrth ali petih posebnih razmerah pa ne, seveda v ničemer ne preprečuje, da bi bilo potrebno posebne dejanske razmere glede relevantnih razlik obravnavati drugače kot običajne. Da naj bi bila ustavna omemba zgolj običajnih in izrednih/vojnih razmer razlog, da naj bi s presojanimi zakonskimi dopolnitvami zakonodajalec želel ali moral urejati običajno stanje (*tertium non datur*), je samo še eden od vsebinsko praznih formalizmov, s katerimi se večina skuša izogniti odločanju o predstavljenem vsebinskem jedru dileme, kjer pa želeni in vnaprej izbrani rezultat ("ampak, ali to pomeni, da zakona ne bomo mogli razveljaviti?") ni več zagotovljen.

D O D A T E K

Zgornje odklonilno ločeno mnenje sem napisal že k prvotni odločitvi v tej zadevi, dne 26. 6. 2019. Tista odločitev je bila nato kasneje formalno revotirana – svoj glas sem spremenil v glas proti odločbi, ker so me razlogi iz lastnega ločenega mnenja prepričali, da se z večino razhajam do te mere, da odločitvi ne morem pritrditi. Ob ponovnem glasovanju v zadevi sem torej glasoval odklonilno, prav tako kot je pojasnjeno v zgornjem odklonilnem ločenem mnenju, zato ga zgoraj puščam v celoti enakega.

Tu na tem mestu mu danes, 27. 9. 2019, dodajam še »Dodatek«, v katerem sledim svoji prisegi, da bom ravnal po svoji vesti in kot samostojen, neodvisen sodnik. Zato želim javnosti sporočiti, da je po moji odločitvi, da glasujem proti in po napisanem odklonilnem ločenem mnenju prišlo do nedopustnih pritiskov name, da bi spremenil vsebino svojega ločenega mnenja, kot tudi do *ex post* navajanja direktnih neresnic, da bi se nekateri kolegi pred javnostjo oprali kritike iz tega ločenega mnenja. Z javnim obelodanjenjem takega, v demokratični družbi nedopustnega početja s strani nekaterih kolegov, sem primoran zavarovati svojo sodniško neodvisnost.

Name se je pritiskalo celo tako, da se mi je izven formalnih zasedanj sodišča kazalo različne vsebinske dele iz ločenega mnenja – moja temeljito in iskreno argumentirana stališča ter zaznave – ter sugeriralo, naj jih spremenim! Sugestije o kakršnemkoli spreminjanju vsebine ločenega mnenja sem najostreje zavrnil, saj gre v njej za resnične in temeljito argumentirane, četudi za večinsko stališče neugodne, zaključke in razkritja. Če bo za zavarovanje moje sodniške neodvisnosti, za kar sem pred državljani dal svojo prisego, potrebno, bom o podrobnostih tega dela pritiskov še javno spregovoril.

Ko sem pritiske po spreminjanju vsebine ločenega mnenja v bran svoje sodniške neodvisnosti zavrnil, pa se neprimernosti niso končale. Kasneje, ko smo o tej zadevi ponovno formalno odločili (zgoraj omenjena revotacija), je sodnik Accetto poskušal očitke iz mojega ločenega mnenja relativizirati z napovedjo, da bo v svojem ločenem mnenju, ki ga bo šele pisal, polemiziral z navedbo iz mojega ločenega mnenja o rezultatskem

pristopu k odločanju. Toda pri tem je navedel direktno neresnico. Izjavil je, da naj ne bi nihče od sodnic oziroma sodnikov izrekel besed, ki sem jih citiral na koncu svojega ločenega mnenja. Tam sem razkril, da je bil del logike pri odločanju nekaterih ta, da če bomo pri razlagi izpodbijanega člena upoštevali načelo sorazmernosti, kar je v dilemah »mučenje-mučenje« po naravi stvari neizogibno in kar izrecno zahteva tudi izpodbijani člen, "to pomeni, da zakona ne bomo mogli razveljaviti", kar pa je bil "argument", ki naj bi razblinil dvome o tem, po kateri poti je treba razlogovati. Sodnik Accetto je osporaval ta del mojega ločenega mnenja zato, da bi lahko po revotaciji v svojem ločenem mnenju, ki ga pred revotacijo ni podal, relativiziral moj očitek o rezultatskem odločanju, s tem pa pred javnostjo kazal drugačno podobo odločanja sodišča (nerezultatsko) kot je v resnici bila. Toda njegovo zanikanje, da bi bila taka izjava podana, je neresnično. Citirano izjavo je na seji izrekla sodnica poročevalka in zoper izjavo sem takrat tudi protestiral, enako kot sem to napravil že večkrat do sedaj, ko je bodisi ta ista sodnica, ali pa katerikoli drugi od kolegov/kolegic kar izrecno razkril/a rezultatski način odločanja te sestave ustavnega sodišča. Že večkrat na tem sodišču sem namreč slišal zame nesprejemljive izjave, kot je npr: "to je pravi rezultat, ugotoviti je treba, kako do te odločitve najlažje priti". Vsakič, tudi v tem primeru, sem se nanje kritično odzval. V teoriji in primerjalni ustavni stroki je namreč rezultatsko odločanje soglasno sprejeto kot nekaj najbolj zavržnega, saj gre za kršitev sodniške neodvisnosti in nepristranskosti. Sodnik mora glede rezultata vselej biti odprt in slediti zgolj toku argumentacije, h kateremukoli rezultatu že ga ta naposled pripelje. Rezultat izveš šele čisto na koncu, ko te tja pripelje, ali pa ne, zgolj in samo argumentacija. Zgolj to je uresničitev vloge neodvisnega in nepristranskega sodnika. Tej sestavi sodišča se je prevečkrat zgodilo obratno, kar so tu in tam posamezni sodniki oziroma sodnice, kot tudi v tem primeru, celo pospremili s povsem neprimernimi izrecnimi izjavami, ki so omenjeno rezultatskost kar eksplicitno obelodanile. Vse to je nezdržljivo s pojmovanjem neodvisnega in nepristranskega ustavnega sojenja, kot ga pojmuje svobodna demokratična tradicija Zahoda.

Sodnik Accetto se je torej počutil poklicanega, da pred javnostjo ta del moje kritike relativizira z neresnico, ki jo lahko vključi v svoje ločeno mnenje (tega piše šele, ko se je že seznanil z mojim, jaz pa obratno se z njegovim ne morem) in s tem v javnosti ustvari vtis, kot da je bilo pri odločanju vse v redu in da ni bilo izjav o rezultatskem pristopu. Idealno bi k njegovemu ločenemu mnenju v tem delu nato pritegnili še nekateri izmed drugih sodnikov in v javnosti bi se ustvaril vtis, kot da sodnik Jaklič navaja neresnico. Dopuščam možnost, da sodnik Accetto na seji sporne izjave morda zgolj ni slišal (taka izjava bi sicer iz nepozornosti morala »zbuditi« prav vsakega sodnika), toda njegovo preteklo ravnanje v podobnem slučaju, ko je šlo za vprašanje priznanja resnice, ni v prid tej benigni razlagi.

Ko je šlo za odločanje o zelo podobno politično nabitem primeru, celo ob istih akterjih, namreč o referendumu o Drugem tiru, kjer je bilo tako kot sedaj v obravnavano zadevo močno vpeto vodstvo takrat vodilne vladne stranke SMC, je g. Vili Kovačič kot udeleženec v postopku zahteval izločitev sodnika Accetta. Navedel je, da naj bi sodnik Accetto sodeloval s političnim vodstvom stranke SMC pri sestavljanju strankinega

programa. Sodnik Accetto je ob odločanju o njegovi morebitni izločitvi iz razloga videza nepristranskosti takrat te navedbe izrecno zavrnil, češ, da ni sodeloval pri nastajanju programa stranke SMC in da torej ni razloga za njegovo izločitev. Kolegice in kolegi ustavni sodniki sodnika Accetta takrat zato niso izločili.¹ Toda pozor. Sodnik Accetto takrat ni govoril resnice. In vedel je, da je ni. Pri nastajanju programa stranke SMC je namreč še kako sodeloval. Podajal je dokaj obširne in podrobne pisne vsebinske predloge in razmisleke v procesu nastajanja strankinega programa. Te je med drugim pošiljal neposredno dr. Brglezu in dr. Cerarju, pri čemer je ob tem tudi pojasnil, da se formalno v stranko sicer ne bo včlanil, bo pa njen »tihi podpornik« (citirani besedi sta njegovi lastni iz teh izmenjav). Ker sem ob odločanju o njegovi ne/izločitvi takrat za to njegovo sodelovanje pri nastajanju programa vedel, mi vest ni pustila, da bi na podlagi neresnice, ki jo je sodnik Accetto ob odločanju o njegovi (ne)izločitvi očitno navedel, da namreč pri nastajanju programa ni sodeloval, glasoval za njegovo izločitev, in ne tako, kot je na podlagi njegovega neresničnega pojasnila odločila večina (da se ga ne izloči). Ko sem takrat k odločitvi večine o njegovi neizločitvi napovedal odklonilno ločeno mnenje (čeprav razlogov zanj tisti hip nisem tako podrobno razkril, kot sem jih tu, sem jih pa vseeno abstraktno nakazal), se je name vsul podoben plaz pritiskov s strani nekaterih kolegov/kolegic, kot se je tudi sedaj, v tem primeru. Takrat sem se nato v korist pomiritve med sodnicami in sodniki odpovedal pisanju ločenega mnenja, vseeno pa sem vztrajal, da mi vest in prisega ne pustita glasovati za neizločitev, ker lahko glasujem zgolj za izločitev in sem tako tudi storil.

Sodnik Accetto takrat ni govoril resnice, zavedel je slovensko javnost, eden od učinkov te neresnice pa je bil, da je sodeloval pri odločanju v politično nabiti zadevi na podlagi neresničnih pojasnil, ki jih je dal ob odločanju o njegovi (ne)izločitvi. To je huda nepravilnost, ki je nezdružljiva z vlogo ustavnega sojenja v svobodni demokratični družbi. Razkrivam jo, ker se je podoben pojav sedaj ponovil. Ta isti sodnik želi zaradi varovanja navidezne avtoritete sodišča, in morda svoje podobe v javnosti, sprevrženo relativizirati mojo resnično trditev o tem, kako je sodnica poročevalka, kot tudi že nekajkrat do sedaj, tudi v tem primeru rezultatsko odločanje sodišča pospremila z izjavo, ki je takšno neprimerno odločanje še besedno izrecno potrdila. Ob ponavljanju tega načina postopanja, ki takrat ob odločanju o Accettovi (ne)izločitvi očitno ni bil enkraten eksces, je pomembno, da državljanke in državljani izvedo, kakšna sestava sodišča jim sodi. Takšno sodišče prestopa meje ustavnosodnega postopanja v svobodni demokratični družbi. Moja vest in prisega zahtevata, da to neposredno in brez olepševanja povem.

Zaradi varstva svoje sodniške neodvisnosti na koncu omenjam še to, da je ta isti sodnik že večkrat agitiral za to, da bi omejili možnost ločenih mnenj. Podal je npr. predlog, da bi večina imela možnost odgovorov na ločena mnenja, avtorji ločenih mnenj pa možnosti odgovora na tak odgovor večine ne bi imeli. Tudi o »demokratičnosti« takega predloga in stanja duha, ki ga razkriva, si državljanke in državljani lahko ustvarijo lastno mnenje.

---

¹ Sklep U-I-191/17, z dne 11. 1. 2018. Posledično tudi sklep U-I-1072/18 z dne 13. 9. 2018.

DDr. Klemen Jaklič
Sodnik